

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra technické a informační výchovy

Bakalářská práce

Hana Hladíková, DiS.

**Tvorba dětské kuchařky v projektovém vyučování
v mateřské škole**

Olomouc 2019

Vedoucí práce: PhDr. Pavlína Částková, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a uvedla v ní všechny prameny, literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

Olomouc 10. dubna 2019

Děkuji vedoucí práce PhDr. Pavlíně Částkové, Ph.D. za cenné rady a připomínky, děkuji za oporu a trpělivost, se kterou vedla mou práci. Děkuji své rodině, přátelům a kolegyním za podporu, které se mi od nich dostávalo po celou dobu studia.

OBSAH

Strana

ÚVOD	8
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	10
1.1 <i>PROJEKT</i>	10
1.1.1 Průběh realizace projektu dle Maňáka	10
1.1.2 Dělení dle časového rozsahu	11
1.2 <i>VYUČOVÁNÍ</i>	11
1.3 <i>PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ</i>	12
1.3.1 Důvody zařazení projektového vyučování	14
1.3.2 Plánování projektu	15
1.3.3 Hodnocení projektu	16
1.3.4 Motivace dítěte v projektech	16
1.3.5 Klima třídy v projektovém vyučování	17
1.3.6 Zapojení rodičů a jiných subjektů do projektu	17
2 ROZVOJ DÍTĚTE V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ	19
2.1 <i>RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ</i>	19
2.1.1 Učení v projektech a tvorba ŠVP	19
2.2 <i>KOMPTENCE A JEJICH ROZVOJ V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ</i>	20
2.2.1 Přínos mateřské školy pro dítě	21
2.3 <i>HUMANIZACE VE VZDĚLÁVÁNÍ</i>	23
2.4 <i>PŘÍRPAVA NA ČTENÍ A PSANÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE</i>	24
2.4.1 Příprava na psaní v předškolním vzdělávání	24
2.4.2 Příprava na čtení v předškolním vzdělávání	25
3 PRAKTICKÉ ZPRACOVÁNÍ PROJEKTU	27
3.1 <i>ÚVODNÍ INFORMACE</i>	27
3.2 <i>CHARAKTERISTIKA PROJEKTU</i>	28
3.2.1 ZÁMĚRY	28
3.2.2 KLÍČOVÉ KOMPETENCE	29
3.2.3 ORGANIZAČNÍ FORMY	30
3.2.4 PEDAGOGICKÉ ZÁSADY	30
3.2.5 VZDĚLÁVACÍ NABÍDKA	30
3.2.6 VZDĚLÁVACÍ CÍLE – VZTAHUJÍCÍ SE K UČITELI	31
3.2.7 OČEKÁVANÉ VÝSTUPY – VZTAHUJÍCÍ SE K DÍTĚTI	31
3.3 <i>REALIZACE PROJEKTU</i>	32
3.4 <i>VYCHODNOCENÍ</i>	33
3.5 <i>PREZENTACE PROJEKTU</i>	33
3.5.1 Průběžná prezentace projektu	33
3.5.2 Závěrečná prezentace projektu	33
3.6 <i>METODICKÉ ZPRACOVÁNÍ PROJEKTU</i>	35
3.6.1 Metodický list – ZPRACOVÁNÍ KNIHY	35
3.6.2 Metodický list – ZPRACOVÁNÍ RECEPTŮ	41
3.6.3 Metodický list – Zpracování alternativních produktů – DORTÍKY	45
3.6.4 Metodický list – Zpracování alternativních produktů - ZÁVITKY	48
3.6.1 Metodický list – Zpracování alternativních produktů - TĚSTOVINY	51
3.6.2 Metodický list – Zpracování alternativních produktů - KOLÁČE	53
3.6.3 Metodický list – Zpracování alternativních produktů – NÁKUPNÍ TAŠKA	57
3.6.4 Metodický list – Zpracování alternativních produktů - ZÁSTĚRKY	59

4	ZÁVĚR	62
	ANOTACE	63
	ABSTRACT	64
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	65

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Úvodní informace o projektu	27
Tabulka 2 – Vzdělávací cíle	31
Tabulka 3 - Očekávané výstupy	31

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Psané texty	37
Obrázek 2 - Psané texty	37
Obrázek 3 - Psané texty: postupy	37
Obrázek 4 - Lepené texty	38
Obrázek 5 - Lepené texty	38
Obrázek 6 - Ilustrace	38
Obrázek 7 - Koláže	39
Obrázek 8 - Lepení fotografií	39
Obrázek 9 - Zpracování receptů	43
Obrázek 10 - Zpracování receptů	43
Obrázek 11 - Zpracování receptů	43
Obrázek 12 - Zpracování receptů	43
Obrázek 13 - Dortíky	46
Obrázek 14 - Dortíky	46
Obrázek 15 - Dortíky	46
Obrázek 16 - Dortíky	46
Obrázek 17 - Dortíky	47
Obrázek 18 - Dortíky	47
Obrázek 19 - Závitky	49
Obrázek 20 - Závitky	49
Obrázek 21 - Závitky	49
Obrázek 22 - Těstoviny	52
Obrázek 23 - Těstoviny	52
Obrázek 24 - Koláčky	54
Obrázek 25 - Koláčky	54
Obrázek 26 - Koláčky	54
Obrázek 27 - Koláčky	55
Obrázek 28 - Koláčky	55

Obrázek 29 - Koláčky	55
Obrázek 30 - Koláčky	55
Obrázek 31 - Koláčky	55
Obrázek 32 - Taška	58
Obrázek 33 - Zástěrky	60
Obrázek 34 - Zástěrky	60
Obrázek 35 - Zástěrky	60

ÚVOD

Žijeme v uspěchané době, na dítě je kladeno mnoho nároků, z důvodu obav rodičů, aby obstálo v dospělém životě a jeho budoucnost byla více než zářivá. Z těchto maličkých se již od mateřské školy stávají ostrovní děti a malí dospělí.

Zatížení rodiny z ekonomických důvodů je další problém moderní společnosti a výchova dítěte je z velké části přebírána institucí. Vše se děje i díky prodlužování ekonomické aktivity seniorů. Rodiče jsou nuceni umisťovat své ratolesti do školských a mimoškolních zařízení, kde tráví mnoho hodin, v mnoha případech zde tráví více času, než doma nebo právě u svých prarodičů. Večer, kdy se se všichni sejdou doma zbyde pouze čas na večeři, koupel a jeden film v televizi. Stává se, že v rodinách postrádáme přívětivé povídání, četbu oblíbených dětských knížek, vyrábění nebo právě pomoc při domácích pracích či při vaření v kuchyni.

Ačkoli nejsou tyto malé osobnosti ochuzovány o různorodé aktivity a jsou schopné orientovat se ve světě internetu, ovládat své elektronické přístroje a bojová umění, hovořit anglicky jako rodilý mluvčí, unikají jim věci běžné, jednoduché a krásné.

Nesmí být opomíjena ani etika stravování či stolování, která k jídlu neodmyslitelně patří, a která je právě díky uspěchanosti každého člena rodiny zatracována. Často se stravujeme v pohybu, a tak to vnímají i děti, rády se procházejí u každého jídla nebo by chtěly sledovat pořady na tabletu.

Jako pedagog v mateřské škole však zjišťuji, že přes všechny těžkosti, které dítě musí zvládat, nemá právě příliš mnoho příležitostí k věcem jemu velice blízkým. Chybí jim ocenění a důvěra v jejich schopnosti, ale také naslouchání rodiny.

Z těchto důvodů zavádím v rámci klasické výuky projektovou výuku - projekt Moje první kuchařka.

Tato práce se zabývá projektovým vyučováním v mateřské škole. Záměrem je prolamovat zaběhnuté trendy v práci s předškolními dětmi.

Teoretická část se věnuje tématu projektového vyučování, a s ním spojenou humanizací ve vzdělávání. Záměrem je vytvořit spektrum teoretických definic, které jsou nezbytné k orientaci v dané problematice a následného propojení získaných vědomostí s praxí.

Praktická část se zaměřuje na praktické využití teoretických poznatků. Jedná se o vytvoření projektu – Moje první kuchařka. Jedná se o projekt, ve kterém děti dostávají možnost vyzkoušet si běžné postupy práce při vaření a pečení, úklid po vaření, ochutnat vše co si uvaří, ale také vyrobit knihu – kuchařku všech receptů, které si vyzkoušely. Projekt doprovází alternativní činnosti, které jsou koncipovány tak, aby souvisely s tématem – jídlo a vaření, to znamená, že po skončení projektu dětem zůstává památka na hraní.

Závěrem projektu bude prezentace, na které všichni budou moci ochutnat poslední recept, prohlédnout si knihu s fotografiemi, budou vystaveny všechny výrobky, které s dětmi vytvořili.

Cílem projektu je umožnit dětem osvojit si nové vědomosti, schopnosti, návyky. Dát dětem možnost podílet se na práci, pozitivně ji hodnotit a dokázat se prezentovat. Nemít strach experimentovat a zkoumat nové materiály a konzistence. Důležitou součástí je získání dovednosti přijmout svou chybu, konstruktivně ji řešit a brát ji v pozitivním slova smyslu.

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

1.1 PROJEKT

Projekt je v didaktické teorii definován jako metoda vyučování. (Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, s. 9)

Maňák ve své publikaci vymezuje projekt jako komplexní praktickou úlohu spojenou s životní realitou, kterou je nutno řešit teoretickou i praktickou činností, která vede k vytvoření adekvátního produktu. (Maňák, Švec 2003, s. 168)

Další autoři projekt vnímají jako vzdělávací strategii. (Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, s. 13)

Jiní uvádějí, že se jedná o ohraničený časový koncept, směřující k vytvoření unikátního produktu, na kterém se podílí skupina lidí. (Wikipedie©2019)

1.1.1 Průběh realizace projektu dle Maňáka

Stanovení cíle

Zvažujeme vhodnost a realizovatelnost záměru. Determinanty jsou dané podmínky, motivace žáků. (Maňák, Švec 2003, s. 169)

Vytvoření plánu řešení

Kritický a rozhodující moment. Předvídá výsledek. Je nutné společně probrat plán a aktivity. Vytváříme rozpočet nutný k realizování projektu. Určení zodpovědnosti za plnění úkolů, návrh prezentace výsledků (zajištění dokumentace). Zpřístupnění plánu všem. (Maňák, Švec 2003, s. 169)

Realizace plánu

Sledování naplňování cílů, naplňování plánů sledujeme s aktuálním stavem. Plní se všechny úkoly vedoucí k zajištění výsledků. Jedná se například o zajištění materiálů, informací, dokumentace, přepracovávání, exkurzí, besed. Na žáky je pak kladen nárok zodpovědného chování – pozorují, vnímají, experimentují. (Maňák, Švec 2003, s. 169)

Vyhodnocení

Objektivní posouzení průběhu a výsledku projektu. Zhodnocení přínosů a společné práce. Prezentace průběhu a výsledků veřejnosti. (Maňák, Švec 2003, str. 169)

1.1.2 Dělení dle časového rozsahu

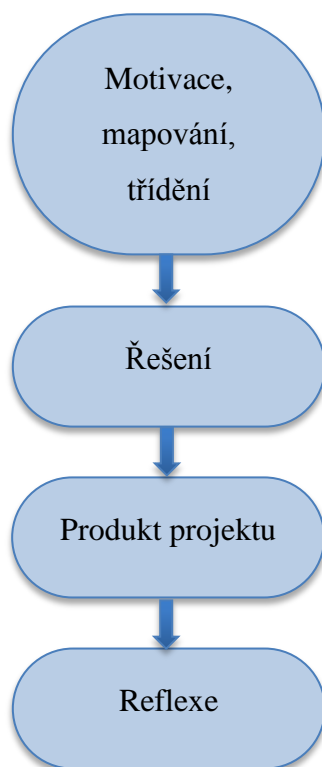
Krátkodobý: 2 hodinový, několikahodinový

Střednědobý: jeden až dva dny

Dlouhodobý: projektový týden (1x ročně)

Mimořádně dlouhodobý: několik týdnů, měsíců, paralelně s obvyklou výukou (Maňák, Švec 2003, s. 169)

Profil projektu:

(Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, s. 15)

1.2 VYUČOVÁNÍ

„Vyučování je historicky ustálená forma cílevědomého a systematického vzdělávání i výchovy dětí, mládeže a dospělých.“ (Skalková 2007, s. 111)

Pedagogický slovník vymezuje vyučování jako určitý druh lidské činnosti, která vede za součinnosti učitelé a žáků k daným cílům. (Průcha, Walterová, Mareš 2003, s. 228)

Jedná se o komplexní proces, který je charakterizován složitými vztahy mezi elementárními složkami:

- cíle procesu

- vyučování
- obsah (učivo)
- součinnost učitele a žáka
- didaktické prostředky
- metody a organizační formy, podmínky (Skalková 2007, s. 111)

Živost celého vyučovacího procesu je závislá na vzájemném působení výše uvedených složek. (Skalková 2007, s. 111)

Tato forma vzdělávání a výchovy probíhá zejména v rodině, školách, kurzech a zařízeních. Koncepce vyučování byla ovlivňována v historickém hledisku v rovině sociálně-ekonomických a kulturních podmínek. (Skalková 2007, s. 111)

1.3 PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ

„Projektové vyučování je komplexní metoda, která žákům umožňuje dotýkat se reality, prožívat nové role, řešit problémy, propojovat a uplatňovat získané poznatky všech oborů při smysluplné a užitečné práci. Dává jim příležitost k seberealizaci, motivuje je samostatné práci, hledání, objevování, týmové spolupráci a komunikaci. Učí přemýšlet v souvislostech systematicky řešit daný úkol.“ (Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, str. 7)

Pedagogický slovník projektové vyučování vykládá jako vyučování založené na projektové metodě. (Průcha, Waltersová, Mareš 2003, s. 184)

Projektová metoda

Tuto metodu definuje slovník jako vyučovací metodu, která vede žáky k samostatnému zpracování projektů a získávání zkušenosti praktickou činností a experimentováním.

Vychází z pragmatické pedagogiky a principu instrumentalismu. V mnoha zemích významná metoda, která podporuje kooperativní učení a motivaci. (Průcha, Waltersová, Mareš 2003, s. 184)

Projektová metoda má formu:

- integrovaných témat (praktické problémy ze životní reality)
- praktických činnosti (praktické činnosti vedoucí vytvoření výrobku) (Průcha, Walterová, Mareš 2003, s. 184)

- *Pragmatická pedagogika* – pedagogický směr, který vychází z pragmatické filozofie. Nejvýznamnější představitel J. Dewey.

Vzdělávání je nástroj řešení problémů z praktického života.

Zkušenost získaná vlastní praxí. Zaměřuje se na osvojování metod, které vedou k aktivnímu řešení situací, obtíží při získávání zkušeností. Tato zkušenost přináší dítěti motivy, rozvíjí zájmy, dopomáhá odhalovat problémy a následně je řešit.

V. Příhoda byl českým představitel pragmatiké pedagogiky, která u nás byla vlivná mezi světovými válkami. (Průcha, Walterová, Mareš 2003, s. 175)

- *Kooperativní učení*

Založeno na spolupráci a rozdělení si rolí. Plánování řešení složitých úloh ve skupině. Být si nápomocní, vzájemně se kontrolovat, spojovat výsledky, ohodnocení přínosů jednotlivců. (Průcha, Walterová, Mareš 2003, s. 107)

Projektová výuka se řadí mezi komplexní výukové metody. Ty jsou nad didaktické metody zaměřené na praktickou činnost. Uznává didaktické koncepce, jež se velice dobře uplatňují v metodických a vzdělávacích zařízeních mnoha zemí. Rozdíl mezi komplexními metodami (frontální výuka, skupinová a kooperativní výuka, individuální a individualizovaná výuka, otevřené učení, brainstorming, kritické myšlení, televizní výuka, sugestopedie a superlearning, aj.), těmi tradičními (metody slovní, názorně-demonstrační, dovednostně-praktické) a aktivizujícími (metody diskusní, heuristické, situační, inscenační, didaktické hry) je hlavně ve spletnosti metodických útvarů. Předpokladem je různá, celistvá kombinace propojenost základních elementů didaktického systému – metody, organizační formy, didaktické prostředky, životní situace, apod. Odborníci tyto metody nazývají jako modely, koncepce, projekty, komplexy, edukační plány, programy, organizační formy nebo kooperační formy výuky. Klady komplexních metod můžeme sledovat v zasažení didaktické skutečnosti ve větší míře. (Maňák, Švec 2003, s. 131 – 132)

V projektové výuce se jedná o souhrnné problémové úlohy, které souvisí s metodou řešení problému. Rozdíl je však v její komplexnosti a širokém záběru v praxi. Aplikace projektové výuky znamená vykročení z okleštěného konceptu výuky, dává tedy prostor možnosti vstoupit do přírody, společnosti nebo výrobního procesu. Každý, kdo na projektu spolupracuje se aktivně zapojuje a také přebírá určitou zodpovědnost. Dalším znakem projektové výuky je spojování vyučovacích předmětů – v mateřské škole můžeme hovořit o propojování oblastí. Výhodu můžeme spatřovat i v možnosti výběru organizační formy – práce ve skupinách, individuálně, kombinací. Je možné pracovat pouze v rámci jedné třídy, zapojit více tříd či celou školu (mateřskou školu). (Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, s. 13 – 18)

Způsob tohoto učení vyžaduje vytvořit zcela jiné podmínky. Jedná se o časovou náročnost včetně jeho souvislé organizace, učitel musí být schopen propojit obory a témata, využívat informační zdroje, liší se také způsob hodnocení dětí. (Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, s. 13 – 18)

Díky projektovému vyučování poznávají děti a žáci náš svět, sami sebe, své možnosti. (Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, s. 13 – 18)

1.3.1 Důvody zařazení projektového vyučování

Projektové vyučování znamená výhody pro široké edukační cíle:

- podpora vytrvalosti, pohotovosti, tolerance, sebekritičnosti, sebedůvěry
- vytváří příležitost pro tvořivé činnosti
- doplňuje, obohacuje praxí tradiční výuku
- povzbuzuje spolupráci, ochotu pomoci druhému
- podporuje motivaci, iniciativu a odpovědnost
- umožňuje praktické řešení úkolů ze života (Maňák, Švec 2003, s. 168 - 171)

V učitelské profesi je velice důležitý osobnostní růst, jež tato výuka podporuje, a vzhledem ke stylu vyučování můžeme předcházet upadnutí do stereotypu. (Maňák, Švec 2003, s. 170)

Základní výchovně-vzdělávací poslání školy vyžaduje, aby byl žák připraven na život v demokratické společnosti, byl připraven na její zvyšující se nároky. Zaměření na přebírání vědomostí v dnešním školství nedává možnost tyto nároky splňovat. (Maňák, Švec 2003, s. 170)

Pedagog, který již pracuje s teorií a praxí tohoto stylu vyučování, si je vědom i nástrah zevšeobecnování modelu. To znamená, že není možné stavět na okleštěných zkušenostech žáků nebo projektové vyučování pokládat za protiklad pravidelného vyučovacího procesu. Potřeba žáka slučovat své vědomosti, dovednosti a zkušenosti, a vytvářet z nich kontext, je možné uspokojit jen za předpokladu pravidelného vedení. (Maňák, Švec 2003, s. 170)

J. Skalková (2003, s. 234 - 237) upozorňuje na fakt, že z pohledu dítěte může projektová výuka znamenat hraní, pro rodiče nenaplňování vzdělávacích cílů.

Napříč těmto neshodám, nejedná se o nahodilý tvůrčí projev, ale promyšlený, cílevědomý postup. (Maňák, Švec 2003 s. 170)

1.3.2 Plánování projektu

Projektová výchova je specifická svou flexibilitou při výběru metod, které se odvíjí od konceptu a vývoje celku.

Příprava projektu je velice náročná a vyžaduje dlouhodobý souhrnný náhled na téma a jeho celkovou analýzu. Pedagog se zamýšlí nad mnoha úrovněmi projektu, jsou to zejména:

- a) jádro projektu
- b) výstup projektu
- c) konkretizované cíle
- d) výběr obsahu
- e) výběr metod pro jednotlivé úkoly (Průcha, Koťátková 2013, s. 57)

Při plánování dbáme na to, aby projekty na sebe navazovaly. Velké množství projektového vyučování je totiž kontraproduktivní a dítě se stává přehlcené a cíl se stává pouze formální.

Formulace cílů je dalším častým problémem při plánování, kdy si stanovíme téma či konečný výtvar, ale definování cílů chybí. V praxi to znamená neohrazenou látku, která je zdrojem různorodých činností, které však pro děti postrádají smysl. (Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, s. 18)

V neposlední řadě nesmíme opomíjet materiální a personální podmínky dané mateřské školy.

Pro plánování projektu využíváme v praxi Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, viz. kapitola 2 Rámcový vzdělávací program pro předškolní projektování a projektová výuka. (Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, s. 18)

1.3.3 Hodnocení projektu

Projekt byl realizován, máme konečný produkt celého snažení, ale čeká nás poslední fáze – hodnocení. (Skalková 2007, s. 237)

V praxi hodnotí průběh projektu pedagog pokaždé, kdy projektová výuka probíhá. Jde nám především o to, aby byla projektová výuka přínosem, proto je nutná sebereflexe, popřípadě provést změny v procesu. Jako zpětná vazba může sloužit i kolega, který práci pozoruje s odstupem.

Během celého procesu sledujeme, jak jsou děti samostatné, průběh jejich snažení a celkový vývoj. Hodnotíme, jak si děti osvojily dovednosti, jaké jsou jejich postoje, sociální dovednosti, a osvojení klíčových kompetencí. (Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, s. 19)

Součástí závěrečné fáze je prezentace projektu nezúčastněným osobám – rodičům, škole, spolužákům, veřejnosti – oslava společného úsilí a výsledků. Takovéto ocenění práce přináší pocit uspokojení a posílení důvěry v sebe sama a je velice úzce spojeno s motivací. (Maňák, Švec 2003, s. 169)

Je nezbytné, aby děti hodnotily projekt samy, aby dokázaly vyjádřit vlastní názor, poznaly samy sebe, ale i své kamarády a dokázaly se učit i sebekritice.

1.3.4 Motivace dítěte v projektech

Motivace dítěte je nejdůležitější složkou projektové výuky, tedy zejména jeho vnitřní motivace, která je podněcována smysluplností úkolu. Dítě by mělo přijmout úkol za vlastní, toužit po řešení. To vše vyplývá zejména z potřeb a zájmů dětí. Ve chvíli, kdy najdeme téma, které je pro nás všechny zajímavé, můžeme úkoly plnit v rolích, sociálních pozicích známých ze života (Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, s. 15 – 17)

Děti se v projektech učí přirozeným způsobem zastupovat určité role, vnímat souvislosti, ale také prožívat různé situace. Právě pro projektovou výuku je příznačná emocionální stránka při prožívání – obavy, radosti. Z těchto důvodů doporučuje zařazovat prvky dramatické výchovy či simulačních her. (Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, s. 15 – 17)

Jako motivační prvek vnímáme i samotný konečný produkt, který děti vytvoří – například kuchařku. Nezbytné však je, aby se nejednalo o pouhé plnění zadaných úkolů, ale aby dítě na produktu se zájmem participovalo. (Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, s. 15 – 17)

1.3.5 *Klima třídy v projektovém vyučování*

Do praxe zařazujeme témata, která jsou dětem blízká, znají je.

Jsou zapojeny nejen děti, ale také učitelé, rodiče, další subjekty. (Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, s. 19)

Vytváříme v dětech pocit sounáležitosti v něčem, co přesahuje dveře třídy, to v nich vyvolává touhu po dalším vědění, ale také pocit zodpovědnosti. Celý tento proces vede ke změně klimatu ve třídě. (Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, s. 19)

Děti se učí být trpělivé, naslouchající, podporující, učí se dovednostem ocenit kamaráda, ale také být kritičtí a kritiku snášet. Snažíme se ve skupině podpořit i názor, že chybovat je lidské a tyto chyby se dají napravit.

1.3.6 *Zapojení rodičů a jiných subjektů do projektu*

Pro mnoho rodičů je projektové vyučování nesmyslné – znamená pro ně ztrátu času, jen hraní a často nesouhlasí s výukou mimo prostředí školy. (Tomková, Kašová, Dvořáková, 2009, s. 19)

Aby rodič pochopil klady projektového vyučování, musíme se snažit mu poskytnout dostatečné množství informací – prezentace, výstupy dětí, dokumenty k projektu. Neberme však tento úkol jako předvádění se, především nám jde o prožívání dětí. (Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, s. 19)

Učitel má být odborníkem a zapojení rodičů do projektu stojí na jeho schopnostech je nadchnout pro věc a snažit se je zapojit.

Rodič se může stát doprovodem a přímým pomocníkem při realizaci. Dále pak se rodič či jiný subjekt může stát také donátorem části projektu, kdy je ochoten přinášet materiální podporu – například nezisková organizace zastřešující dílnu pro nemocné klienty, kteří se specializují na šití, zhotoví na objednávku produkt pro děti, který jej

pak dotvoří. Mateřská škola zaplatí částku, ale obě strany se takto navzájem podpoří a mohou spolupráci využívat dále i ke společné propagaci.

2 ROZVOJ DÍTĚTE V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

2.1 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (dále jen „RVP PV“) je pro práci pedagoga v mateřské škole stěžejní dokument.

„Jedná se o kurikulární dokument státní úrovně platný pro veškeré předškolní vzdělávání; vymezuje zejména:

- a) cíle předškolního vzdělávání*
- b) klíčové kompetence*
- c) vzdělávací obsah*

a podmínky vzdělávání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů; v souladu s ním mateřské školy vypracovávají a realizují své školní vzdělávací programy.“
(MŠMT ČR©2018, s. 49)

Jde o dokument stanovující požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku. (MŠMT ČR©2018, s. 5)

RVP PV je vytvořen na základě požadavků současné kurikulární reformy. Hlavními principy předškolního vzdělávání jsou:

- akceptace přirozených vývojových specifíků
- akceptace individuálních možností a potřeb
- vytváření základů klíčových kompetencí
- zajištění kvality předškolního vzdělávání
- zajištění srovnatelné pedagogické účinnosti vzdělávacích programů
- vytváření prostoru pro rozvoj programů a koncepcí
- možnost využívání různých forem, metod vzdělávání, přizpůsobování vzdělávání konkrétním podmínkám
- poskytování kritérií pro evaluaci (MŠMT ČR©2018, s. 5 - 6)

2.1.1 Učení v projektech a tvorba školního vzdělávacího programu

Projektové vyučování vyžaduje systematické a dlouhodobé plánování. I přesto je v současné době velice vyhledávanou metodu vyučování.

Rámcový vzdělávací program při tvorbě vlastního školního vzdělávacího programu nám dává prostor a nabízí možnosti sjednocovat znalosti v rámci nabídky vzdělávacích oblastí. Učivo není oddělené, ale propojeno se všemi oblastmi. (Tomková, Kašová, Dvořáková 2009, s. 18)

2.2 KOMPETENCE A JEJICH ROZVOJ V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

Kompetence žáka (dítěte) vymezuje Pedagogický slovník (Průcha, Waltersová, Mareš 2003, s. 104) jako termín, který se užívá v kurikulárních dokumentech a usiluje o upřesnění v oblasti cílů vzdělávání, tzn. že vzdělávání neznamená pouhé osvojení si poznatků a dovedností, nýbrž zahrnuje vytváření způsobilostí přesahující do mimoškolního prostředí.

Vývoj dítěte a jeho schopností je rozdělován na určitá vývojová období. Ovlivňují ho dědičné předpoklady, ale také z velké části vnější působení zejména rodiny a okolí.

Rozvoj dítěte dle RVP PV rozdělujeme do jednotlivých oblastí:

- biologická oblast (dítě a jeho tělo)
- psychologická oblast (dítě a jeho psychika)
- interpersonální oblast (dítě a ten druhý)
- sociálně-kulturní oblast (dítě a společnost)
- environmentální oblast (dítě a svět)

Všechny tyto oblasti jsou navzájem propojeny tak, aby byl zaručen zdravý vývoj. Vše probíhá v etapách, kterými dítě postupně prochází, ty však nejsou časově ohraničeny, ale jsou u každého dítěte zcela individuální. (Kolektiv autorů MC Nakladatelství©2002)

RVP PV (MŠMT ČR©2018, s. 10) uvádí, že záměrem předškolního vzdělávání je rozvoj každého dítěte po stránce fyzické, psychické a sociální. Vedení dítěte by mělo být takové, aby na konci předškolního období bylo *„jedinečná a relativně samostatná osobnost, schopná zvládat (pokud možno aktivně) a s osobním uspokojení takové nároky života, které jsou na ně běžně kladeny, a zároveň i ty, které ho v budoucnu nevyhnutelně čekají.“* (MŠMT ČR©2018, s.10)

Pedagog u dětí při své práci monitoruje rámcové cíle:

- rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání

- osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost
- získání osobní samostatnosti a schopnosti projevat se jako samostatná osobnost působící na své okolí

Jedná se o cíle všeobecné a přirozené. Dítě získává dokonalejší a prakticky využitelnější dovednosti.

Jestliže se nám úspěšně daří tyto oblasti naplňovat, znamená to, že vzdělávání spěje k utváření klíčových kompetencí. (MŠMT ČR©2018, s. 10)

Klíčové kompetence představují cílovou skupinu vyjadřující výstupy.

Jedná se o soubor předpokladů vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot, jež jsou nezbytné pro osobní rozvoj a uplatnění v životě každého člověka. (MŠMT ČR©2018, s.10)

V předškolním vzdělávání se jedná o tyto klíčové kompetence:

1. kompetence k učení
2. kompetence k řešení problémů
3. kompetence komunikativní
4. kompetence sociální a personální
5. kompetence činnostní a občanské (MŠMT ČR©2018, s.10)

2.2.1 Přínos mateřské školy pro dítě

Potřeby dětí jsou podmíněny individuálními a věkovými zvláštnostmi. Vytvoření vhodných podmínek k naplňování potřeb je z výchovného hlediska velice náročné. (Průcha, Kořátková 2013, s. 97 - 108)

Přínos mateřské školy je ze strany rodičů shledáván hlavně z hlediska socializace. Avšak výchovně vzdělávací záměr pedagogů představuje různorodou propojenou síť procesů, která překračuje kompetence rodiny. (Průcha, Kořátková 2013, s. 97 - 108)

– ROZUMOVÁ OBLAST – KOGNITIVNÍ PROCESY

Zahrnuje vnímání, paměť, myšlení, představy, řečové dovednosti, vůle a emoční procesy. Od tří do šesti let je rozvoj této oblasti zrychlený.

Mateřská škola je přínosem nových podnětů – hračky, děti, prostředí, komunikace, dospělé osoby. Během docházky se celkově zdokonalují kognitivní procesy – dětská skupina, ale i učitel jednotlivce aktivizuje a inspiruje; přemýšlejí o řešeních, experimentují

a dokáží hodnotit proces i výsledek; dokáží si zapamatovat nové, dokáží uvažovat v souvislostech a reprodukovat poznané. (Průcha, Kořátková 2013, s. 97 - 108)

– OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ OBLAST

Druhý a třetí rok je období, kdy dítě nalézá vlastní identitu, kdy se dítě začíná odlučovat od matky a vytváří se základy sebepojetí.

V mateřské škole se děti učí komunikovat s druhými – vyjadřovat se, rozumět, spolupracovat, nést odpovědnost za své jednání, řeší konflikty, učí se být trpěliví a zvládat své emoce, nalézají nová přátelství, zvnitřňují si společenská pravidla. (Průcha, Kořátková 2013, s. 97 - 108)

– ESTETICKO-VÝCHOVNÁ A TVOŘIVÁ OBLAST

Pozorujeme posilování sebedůvěry díky možnosti uplatňovat vlastní představy a fantazii. Setkávají se s uměním v rámci exkurzí, návštěv výstav, divadel, hudební výchově, kvalitní literatury a ilustrací. V rámci této oblasti můžeme zahrnout i estetické vnímání podnětů z přírody. Mateřská škola podporuje kvalitní poezii, dramatické prožívání a jednání. Hlavní oblastí je posílení dětí ve vlastní umělecké tvorbě (výtvarné, hudební, hudebně-pohybové), a umění tvořivě myslet dohromady s ostatními dětmi. (Průcha, Kořátková 2013, s. 97 - 108)

– POHYBOVÁ A ZDRAVOTNÍ OBLAST

Pozorujeme velké rozdíly, které jsou úzce spojeny s růstem.

Každá mateřská škola oplývá různým nářadím a pomůckami k podněcování radosti z pohybu. V dopoledních hodinách jsou děti vyzvány k tělovýchovné chvilce, v rámci denního režimu mají děti možnost každý den (pokud to dovoluje počasí, stav ovzduší a jiné přírodní podmínky) alespoň hodinu trávit pohybem na čerstvém vzduchu. Zdokonalují se v obratnosti a cviky mají často zdravotní povahu – tedy zaměřují se na držení těla, posilování svalů, oběhovou soustavu.

Mateřská škola zajišťuje také mimo jiné různorodé sportovní aktivity – lyžařské výcviky, plavecké výcviky, výlety do přírody, školy v přírodě, apod. (Průcha, Kořátková 2013, s. 97 - 108)

– HRA

Jedná se o nejdůležitější činnost dětského věku.

Ve hře dítě zpracovává své reálné zkušenosti a dopomáhá mu k jejich porozumění. Aktivně se zapojuje do hry s vrstevníky, spolupracuje, využívá vlastního myšlení, dovedností, představ. Realizuje své představy, hodnotí výsledky, uvědomuje si chybu a dovede ji napravit, uplatňuje postupy. Vyjadřují se a rozšiřují slovní zásobu. (Průcha, Kořátková 2013, s. 97 - 108)

2.3 HUMANIZACE VE VZDĚLÁVÁNÍ

Humanismus je vyjádřen jako složitý, komplexní a různorodý jev. V širším pojetí můžeme hovořit o filozofickém, etickém a estetickém postoji, kde je člověk středem bytí. Jedná se o směr, který každou osobnost hodnotí individuálně a s úctou, kdy předpokládá její zdokonalování a přínos společnosti. (Skalková 1993, s. 5 – 11)

Tříštění společnosti a život v ní přináší mnoho náročných situací, které mohou vyvolávat úzkost. Vzdělávání má přinášet pochopení vlastní identity, života a světa a tím zmírňovat dopady nelehkého života v moderní společnosti. (Skalková 1993, s. 33)

Humanizace vzdělávání je podle Pedagogického slovníku (Průcha, Waltersová, Mareš 2003, s. 76, slovník) celoživotní cesta člověka za sebepoznáním, poznáním společnosti, přírody. Proces, kdy se každý jedinec podílí na vlastním vzdělávání.

Jarmila Skalková ve své publikaci (1993, s. 120 – 124) hodnotí humanizaci pedagogiky jako náročný proces, který zasahuje do všech sfér vzdělávání a je nutné na něj pohlížet z dlouhodobého hlediska.

Dnešní společnost je neustále v pohybu, tak by měl vypadat i proces vzdělávání, tedy reagovat na aktuální potřeby a problémy. Přetěžování pouhým mechanickým pasivním učením postrádá smysl jak pro děti, tak pro učitele. (Skalková 1993, s. 54 – 55)

Ideou humanizace ve vzdělávání je poskytnout dětem možnost se individuálně rozvíjet dle svých možností a potřeb, zejména spojovat učivo s praxí, oprostít se od tlaku známek, kontroly, autoritativního vedení učitele.

Jde především o vytvoření takového prostředí, které jedince ctí, respektuje ho a podněcuje v činnosti a podporuje jeho fantazii, rozvíjí jeho potenciál. (Skalková 1993, s. 52 – 53)

Cílem je oproštění se od představ, které se ke školství váží a hledat nové prostředky k inovacím a modernizacím škol. (Skalková 1993, s. 54)

Skutečnost poukazuje na fakt, že humanizace ve vzdělávání není pouze o modernizaci a stejných možnostech pro všechny děti, v tomto případě můžeme zmínit i inkluzi, která se v posledních letech stala velmi diskutovaným tématem, ale je to i proces výchovy a rozlišování vzdělávacích a výchovných postupů. Snahou je vytvoření obsahu, zavedení metod a utváření takového klimatu školy, který v dětech vytváří pocit sounáležitosti a otevřenosti školy, která mu dává možnost aktivně pracovat na takových úkolech, které jsou vhodné vzhledem k jeho možnostem, potřebám a rozvíjejí jeho vlastní osobnost. (Skalková 1993, s. 109)

V rámci humanizace škol se stává faktem to, že se již nejedná o školu jako instituci, která utváří jedince, ale právě o jedince, kteří do těchto institucí docházejí a vytvářejí ji. (Skalková 1993, s. 54)

2.4 PŘÍPRAVA NA ČTENÍ A PSANÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE

S přípravou na čtení a psaní začínáme již v mateřské škole. Děti zejména v období pěti až šesti let jsou zvědavé a mají zájem o získávání nových dovedností.

Učitelé v mateřské škole mohou s dětmi vnímat text díky knihám, které jsou z části ilustrované, tedy dítě vždy „čte“ slovo, které je znázorněno obrázkem. S knihami jsou v kontaktu každý den a mají možnost s nimi pracovat. Zájem o grafické znázornění písma začíná v období, kdy se dítě naučí podepisovat. Zná podobu písmene a čísla a tím pádem je mnohdy schopno napsat celé slovo. K poznávání této oblasti nám slouží mnoho didaktických pomůcek.

2.4.1 Příprava na psaní v předškolním vzdělávání

Již v mateřské škole učitelé připravují děti na psaní. Hovoříme o období uvolňování ruky, nácvičku předstupňů pozdějších tvarů písma, získávání rytmu v psaní a také vedení ke správnému držení tužky. (Fasnerová 2018, s. 45)

Děti o psaní mají velký zájem, učí se samostatně podepisovat na vlastní výtvary nebo samostatně psát dle předlohy.

Učitelé vycházejí z přirozených kruhových pohybů. Práce v této oblasti vyžaduje značnou motivaci. Pro tyto účely slouží nepřeberné množství pracovních listů pro nácvik grafomotorických prvků. Pro dítě to znamená, že nekreslí kolečko, ale například květinu. Podporujeme práci říkankou, která pomáhá rytmizovat pohyb. (Fasnerová 2018, s. 45 – 48)

V období přípravy hovoříme o nácviku tvarových prvků: kruhu a elipsy, ta pak přechází do nácviku spirály, následují kličky (horní a dolní), girlandy – dolní oblouky a arkády, horní oblouky. Pro spojovací tahy nacvičujeme horní a dolní oblouky. Dalším prvkem je tvar, který připomíná osmu ležatou, svislou a šikmou; vlnovka; hadovka (z oválu, kdy se při přechodu z jednoho oválu na druhý mění směr pohybu – základ pro velké psací B, F, P, R, T); dále se jedná o oblouky pravé a levé, dvojoblouky. Posledním prvkem je závit (C, G). (Fasnerová 2018, s. 45 – 49)

2.4.2 Příprava na čtení v předškolním vzdělávání

Fasnerová (2018, s. 209 - 212) uvádí, že základy rozvoje čtenářství a čtení jsou pokládány již v preprimárním vzdělávání. V tomto kontextu se uvádí pět etap (pro potřeby této práce budou z důvodu věkového zaměření rozvedeny pouze první dvě etapy):

– Etapa spontánní gramotnosti:

- A) Do tří let věku se dítě s knihou seznamuje vizuálně. Gramotnost se rozvíjí za pomoci hmatu, sluchu, čichu.
- B) Od tří do šesti let je gramotnost rozvíjena díky předčítání, které má také své náležitosti (klidné prostředí, možný kontakt se čtenářem)

– Etapa elementární čtenářské gramotnosti

Období od šesti do deseti let věku, kdy si žáci osvojují techniky nácviku čtení a měli by zvládnout identifikování písemného kódu. Jedná se o proces, ve kterém pedagogové navazují na preprimární přípravu v mateřských školách. Samotná četba vzhledem k náročnosti nepřináší žákovi v tomto období mnoho potěšení, důležité je nepřestávat s předčítáním a motivací.

- Etapa základní (bázové čtenářské gramotnosti)
- Etapa rozvinuté základní (bázové) čtenářské gramotnosti
- Etapa funkční gramotnosti (Fasnerová 2018, s. 209, 210)

3 PRAKTICKÉ ZPRACOVÁNÍ PROJEKTU

3.1 ÚVODNÍ INFORMACE

NÁZEV	Moje první kuchařka
DOPORUČENÝ ROČNÍK	Mateřská škola
CÍLOVÁ SKUPINA	Děti navštěvující MŠ Doporučený věk: 4 – 6 let
ČASOVÝ RÁMEC	10 měsíců
PERSONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ	Učitelka MŠ, asistent pedagoga
MATERIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ	<p><u>Vaření:</u> zázemí kuchyně (sporák a trouba), suroviny pro daný recept (uvedeno u každého receptu), potřeby na vaření: mísy, mixéry, nůž, lžice, váha (uvedeno u každého receptu), fotoaparát, utěrky.</p> <p><u>Tvorba knihy:</u> lepidlo, nůžky, folie, akvarelové barvy, štětce, kelímky, voda, výstřižky z novin, progresso pastelky, tužky, karton (bílý, barevný), pravítko, černý tenký fix, papírové lepící pásky barevné, fotografie.</p> <p><u>Tvorba alternativních výrobků:</u> polystyrén, nůž, nůžky, lepidlo, filc, samotvrdnoucí hmota, plyšové kuličky, svíčka, lisovač česneku, potravinová folie, těstoviny, rýže, chlupaté drátky, sušené listí, větvičky, sušené květy, dekorační květy, dekorační lístečky, plst', ozdoba na nehty, tavící pistole, kartonová rulička, výstřižky z časopisů, obaly od potravin, látková taška a zástěrky, fixy na textil (u každého výrobku je v metodickém pokynu uveden seznam použitého materiálu)</p> <p>Ostatní: Počítač s připojením k internetu, tiskárna</p>
GDPR	Zajištění souhlasů zákonných zástupců o pořizování fotodokumentace a její následná prezentace.

Tabulka 1 – Úvodní informace o projektu

3.2 CHARAKTERISTIKA PROJEKTU

Cílem projektu je zprostředkovat dětem moderní trendy v gastronomii, umožnit jim vyzkoušet si techniky, ke kterým mají mnohdy jen vizuální přístup.

Časový rámec je vytyčen na deset měsíců. To znamená jeden recept – jeden měsíc. To však není podmínkou, celý koncept je flexibilní a je na učiteli, jak ho uchopí. Je však nutné počítat s časovou náročností.

Hlavním tématem je tvorba dětské kuchařky. Děti jsou vedeny k diskuzi s učitelem. Společně vybírají recepty, hovoří o surovinách, pomůckách, bezpečnosti a alternativních možnostech vaření, postupů, použití surovin. První část probíhá frontálně u jednoho stolu. Vedeme vaření, kdy jednotlivci zkoušejí činnosti a ostatní sledují proces, seznamujeme se s prostředím kuchyně, kterou máme k dispozici. Samotný produkt děti na závěr mají možnost ochutnat nebo si ho odnést domů a pochlubit se svými schopnostmi a zážitky. Druhá část je vedena individuálně či skupinově, kdy učitel pracuje s dětmi při tvorbě samotné knihy – ilustrují, píší, doplňují knihu o fotografie.

Projekt doprovází alternativní činnosti, které jsou koncipovány tak, aby souvisely s tématem jídlo a vaření. Ve své podstatě děti mohou s projektem pokračovat dále hravou formou, kdy jim zážitky, kniha a výrobky zůstanou pro další využití a hru. Tyto činnosti jsou materiálně různorodé a mají mimo jiné za úkol děti seznámit s možnostmi použití materiálu, který by mnohdy vyhodily, ale také podnítit kreativitu a fantazii. V prvním bloku se jedná o výrobu nejedlých pokrmů. V druhém bloku se věnujeme výrobě plátěných tašek a zástěrek. Tvorba zástěrek proběhla formou spolupráce s organizací Spirála, o. p. s., kdy pro nás klienti připravili základní materiál pro další tvorbu.

Průběh mají rodiče možnost sledovat díky fotodokumentaci (pouze se souhlasem v rámci GDPR), ochutnávkám, výstavkám.

Projekt je zaměřen na rozvoj jemné motoriky, rozvoj manipulačních schopností, schopnosti orientace v prostoru a čase, určování posloupnosti, rozšiřování slovní zásoby a komunikačních schopností.

3.2.1 ZÁMĚRY

Rozvíjení dítěte – jeho učení a poznávání

Osvojování si základních hodnot

Získávání vlastních postojů

3.2.2 **KLÍČOVÉ KOMPETENCE**

Kompetence k učení

- soustředěně pozoruje, objevuje, experimentuje
- získané zkušenosti uplatňuje v praxi
- dokončí práci, postupuje dle instrukcí, zapamatuje si pokyny, učí se vědomě i spontánně
- odhadne svou sílu, hodnotí pokroky, oceňuje druhé (MŠMT ČR©2018, s. 11 - 13)

Kompetence k řešení problémů

- známé činnosti řeší samostatně, věnuje se problémům, na které stačí
- užívá logické a matematické postupy
- dokáže rozlišit funkci řešení
- nebojí se chybovat (MŠMT ČR©2018, s. 11 - 13)

Komunikativní kompetence

- řeč je ovládána, formuluje věty, samostatně se vyjadřuje
- umí se vyjádřit, sdělit pocity
- komunikuje beze strachu (MŠMT ČR©2018, s. 11 - 13)

Sociální a personální kompetence

- je si vědom, že za své jednání nese odpovědnost a důsledky
- dodržuje stanovená pravidla a přijímá je
- napodobuje prosociální chování ve společnosti (MŠMT ČR©2018, s. 11 - 13)

Činnostní a občanské kompetence

- rozhoduje svobodně a odpovídá za své rozhodnutí
- má smysl pro povinnost
- dokáže respektovat svá práva i práva druhých
- chová se zodpovědně, ctí bezpečí svoje i druhých (MŠMT ČR©2018, s. 11 - 13)

3.2.3 ORGANIZAČNÍ FORMY

- Metody slovní: vyprávění, vysvětlování, rozhovor
- Metody názorně-demonstrační: předvádění a pozorování, instruktáž
- Metody dovednostně-praktické: napodobování, manipulování, experimentování, vytváření dovedností
- Metody diskuzní, situační, inscenační
- Frontální výuka, skupinová, kooperativní výuka, individuální výuka, učení v životních situacích, projektová výuka

3.2.4 PEDAGOGICKÉ ZÁSADY

Zásady názornosti, cílevědomosti, přiměřenosti, vytrvalosti, soustavnosti, individuálního přístupu, uvědomělosti a aktivity

3.2.5 VZDĚLÁVACÍ NABÍDKA

3.2.5.1 Hlavní část

- ZPRACOVÁNÍ KNIHY MOJE PRVNÍ KUCHARKA
- ZPRACOVÁNÍ RECEPTŮ
- 1. Banánový chlebiček
- 2. Ovocný džus
- 3. Pomazánka
- 4. Koláč
- 5. Muffiny
- 6. Salát
- 7. Štrúdl
- 8. Quiche
- 9. Kokosové pusinky
- 10. Perníčky

3.2.5.2 Alternativní činnosti

1. Tvorba dortíků
2. Těstoviny
3. Jarní závitky

4. Koláčky
5. Nákupní taška
6. Zástěrka na vaření

3.2.6 VZDĚLÁVACÍ CÍLE – VZTAHUJÍCÍ SE K UČITELI

BIOLOGICKÁ OBLAST	Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností. Uvědomění si vlastního těla.
PSYCHOLOGICKÁ OBLAST	Získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci. Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, porozumění, poslechu) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování).
SOCIÁLNÍ OBLAST	Rozvoj společenského i estetického vkusu. Vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociálního citění, tolerance, respektu, přizpůsobivosti).

Tabulka 2 – Vzdělávací cíle

3.2.7 OČEKÁVANÉ VÝSTUPY – VZTAHUJÍCÍ SE K DÍTĚTI

BIOLOGICKÁ OBLAST	Držet správně tužku, správně používat nůžky, jiný výtvarný materiál.
PSYCHOLOGICKÁ OBLAST	Dokončit činnost, neodcházet od ní. Samostatně se rozhodnout v některých činnostech.
SOCIÁLNÍ OBLAST	Pozorně poslouchat a sledovat se zájmem uměleckou produkci. Přizpůsobit se společenství, projevovat zájem o spolupráci. Navazovat kontakty s dospělými.

Tabulka 3 - Očekávané výstupy

3.3 REALIZACE PROJEKTU

Projekt je realizován po dobu deseti měsíců v zázemí mateřské školy dle metodických listů.

Jeden recept – jeden měsíc. Děti jsou motivovány předem, vědí konkrétní den vaření a znají pokrm, který se bude připravovat.

Každý recept je vytisknut na zvláštní papír. Podle něj při vaření postupujeme a podle něj také recept po uvaření pokrmu zapisujeme do knihy.

Při vaření dbáme na to, aby všechny děti viděly na pracovní plochu, ale také aby se každé z dětí mohlo do přípravy zapojit. Po dokončení vaření svoláme děti a produkt předvedeme. Ochutnávku provádíme většinou po odpočinku nebo si kousek pokrmu děti odnášejí domů.

Následuje krátká evaluace s dětmi – chutnalo, nechutnalo, proč. Je zajímavé, že mnoho dětí, ačkoli znají postup, mají rády všechny suroviny, nechtějí svůj výsledek ochutnat. Pokud se samo dítě nechce zapojit (například se stává, že má strach), nebo nechce ochutnat výsledek vaření, nenutíme ho.

Zapisování receptu by mělo následovat některý den v týdnu, kdy jsme vařili, kdy děti mají v paměti postup a použité suroviny. Jedná se o individuální práci s dítětem, ale dáváme možnost každému. Nestresujeme dítě, pokud se mu nedaří, ponecháváme text s chybami a ukážeme mu, jak lze s chybou pracovat. Fotografie lepíme po vytisknutí v tiskárně (pro lepší kvalitu fotografie). Fotografie v knize jsou pořízeny v rámci GDPR – rodiče podepsali souhlas s použitím fotografií, neuvádíme jména, obličeje dětí, ani jméno mateřské školy.

V průběhu projektu zařazujeme alternativní činnosti, které navazují na hlavní část – zpracování kuchařky a samotné vaření. Jedná se o činnosti, jejichž prostřednictvím se děti učí pracovat s různorodými materiály a zkouší vymýšlet výrobky podobné jídlům nebo mají něco společného s jídlem. Tato část je věnována představivosti a rozvoji fantazie, jemné motoriky a experimentu s materiálem. Výrobky jsou následně určeny k prezentaci a nakonec zůstávají dětem k samotné hře (alternativních činností není deset jako receptů z důvodu celkové náročnosti obou částí).

Celý proces je dokumentován fotoaparátem, postupně po každém vaření tiskneme fotografie a vyvěšujeme je na nástěnku třídy, aby i rodiče byli seznámeni s programem a průběhem projektu.

3.4 VYCHODNOCENÍ

Evaluaci provádíme s dětmi po celém týdnu, kdy hodnotíme naše výsledky, co se nám povedlo, co jsme se naučili. Motivujeme děti k další spolupráci.

Vlastní evaluaci provádíme každý den po programu – co se povedlo, co je nutné doladit, popřípadě doplnit, časová náročnost úkolu, celková náročnost úkolu, zájem dětí – jejich další motivace, změny v programu.

Také je vhodná konzultace s druhým učitelem/asistentem pedagoga. Tento rozhovor nám může pomoci v další práci s dětmi a také spolupráci mezi dospělými.

Závěrečné vyhodnocení projektu je závislé na mnoha ukazatelích. Zjišťujeme, zda byl cíl projektu naplněn, zda si děti z projektu odnáší nové vědomosti, zkušenosti, dovednosti, kompetence, sociální dovednosti.

Společně s dětmi prezentujeme projekt v naší projektové skupině a v kruhu každý reflektuje, jak přispěl k práci, co ho bavilo, co mu šlo a nešlo, jak bychom dále mohli pokračovat. Zpětnou vazbu přináší také prezentace veřejnosti – rodičům, prarodičům, vedení školy.

3.5 PREZENTACE PROJEKTU

3.5.1 Průběžná prezentace projektu

Projekt je prezentován vždy po skončení aktivity v rámci prostor třídy a šatny třídy. Jedná se o ochutnávky, výstavky alternativních produktů, vystavení fotografií.

Ochutnávky pokrmů si často děti odnášejí domů a následující den diskutujeme, zda jim jídlo chutnalo, zda dali ochutnat rodičům, sourozencům, zda jim také chutnalo nebo nechutnalo.

Rodiče jsou srozuměni s programem, mají možnost vidět děti při aktivitě – hlavně při psaní kuchařky nebo výrobě alternativního výrobku.

3.5.2 Závěrečná prezentace projektu

Závěrem celého projektu je oslava našich úspěchů. Společně s dětmi vystavujeme všechny naše výtvary po dobu jednoho týdne. Tato výstava by měla být přístupná všem příchozím do mateřské školy, tedy všem rodičům, prarodičům, sourozencům, přátelům, ale také vedení školy.

V rámci této prezentace je připraven poslední pokrm kuchařky jako ochutnávka pro všechny. Návštěvníci mají možnosti si prohlédnout kuchařku, fotografie z celého

průběhu projektu, všechny výrobky, ochutnat perníčky, nahlédnout do metodických listů, ale také se dozvědět více o projektovém vyučování.

3.6 METODICKÉ ZPRACOVÁNÍ PROJEKTU

3.6.1 Metodický list – ZPRACOVÁNÍ KNIHY

Název výrobku (námět): VÝROBA KNIHY MOJE PRVNÍ KUČAŘKA

Vzdělávací oblast RVP PV: *Dítě a jeho psychika, Dítě a jeho tělo*

Tematický celek: MOJE PRVNÍ KUČAŘKA

Doporučený věk dětí: 4 – 6 (7)

Edukační cíl:

- kognitivní (znalostní): děti se naučí pojmenovat činnost podle obrázků, děti dokáží zařadit ingredience a vytvořit postup práce
- psychomotorický (dovednostní): dítě vytváří na základě pozorování obrázků a vlastní vize výrobek, koordinuje oči a ruce, je obratné při práci s předměty – nůžky, psací potřeby, lepicí pásky
- afektivní (postojové): dítě se učí požádat o pomoc, poradí ostatním, uvědomění si vlastnosti materiálů, se kterými pracuje, a jak se dále využívají

Vyučovací metody a formy práce:

- Metody: vyprávění, vysvětlování, rozhovor, práce s textem, předvádění, pozorování, práce s obrazem, instruktáž, vytváření dovedností, napodobování, manipulování
- Formy: frontální, skupinová, individuální, projektová výuka

Bezpečnostní a hygienické pokyny:

Dbáme na bezpečnost při zacházení s nůžkami a hygienu po použití lepidla, barev.

Použitý materiál a pomůcky:

album – kniha, pastely progresso, fixy, vodové barvy, štětce, kelímky, voda, lepidlo bílý karton, černý karton, barevná folie, časopisy – vystřižená písmenka a obrázky

Motivace: Společně s dětmi si povídáme o receptech, ukazujeme si kuchařky, vedeme diskuzi.

K navození atmosféry lze doplnit diskuzi o básničky, písně, pohádky – příběhy, říkadla, hádanky:

– *Jak si pejsek a kočička dělali k svátku dort – Josef Čapek*

– *U naší babičky – Jindřich Balík*

„U naší babičky

stoupáme na špičky

Trháme jablíčka

trháme hruštičky –

a pak je sníme

U naší babičky

smíme“ (Opravidlová 2011, s. 339)

– Lidová říkadla:

*„V pondělí jsou hrách a kroupy,
se zelím to není hloupý.*

*V úterý jsou zemčata,
najezte se děvčata!*

*Ve středu jsou knedlíky,
to pro naše jazyky.*

*Ve čtvrtek je jahelníček,
rychle sem s ním na rendlíček!*

*V pátek máme vdolky,
z vejražkový mouky*

*V sobotu je kaše,
to je strava naše!*

*V neděli je maso –
dopřejte si, chaso!“*

(Opravidlová 2011, s. 177)

Švestkové knedlíky

„Eniky beniky

švestkové knedlíky

My je sníme všechny a ty

*plivej pecky“ (Opravidlová 2011,
s. 346)*

Popis pracovního postupu:

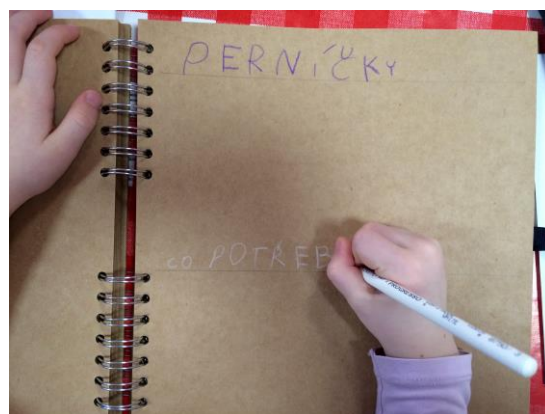
S dětmi postupně po každém vaření přecházíme k poznamenání ingrediencí a postupu a dolepení fotodokumentace do knihy. Předem si pouze nachystáme ilustraci k doplnění textů – postupů.

PSANÉ TEXTY: Text na deskách, text první strana, poděkování, obsah, nadpisy, ingredience

Děti píší samostatně – paní učitelka dítěti předepíše slovo/slovní spojení na náčrtník, přečte jej. Dítě si vybere libovolnou barvu pastelky – progresso (procvičujeme poznávání barev a odstínů), mezitím paní učitelka narýsuje tužkou řádek, na který dítě bude psát. Následně paní učitelka předepisuje písmenko po písmenku a dítě přepisuje do knihy. Řádky po práci vygumujeme.

Obrázek 2 - Psané texty

Obrázek 1 - Psané texty

PSANÉ TEXTY: Postupy

Postupy jsou psány společně s dětmi. Koncept textů je navržen tak, aby děti mohly zdokonalovat své předčtenářské dovednosti. Díky ilustracím může dítě číst společně s dospělým.

Učitel napíše černým fixem text, který čte při psaní nahlas a děti vkládají ilustrace.

Obrázek 3 - Psané texty: postupy

LEPENÉ TEXTY:

Výhodou lepených textů je možnost u dětí rozvíjet matematické dovednosti – rozeznávat číslice, a zkusit si jednoduché početní operace, dále pak také poznávání písmen a jejich druhů.

Vystříhneme různá písmenka, slovní spojení, číslice a sestavíme si text. Děti začnou lepit. Jedná se o drobnou práci a tedy rozvoj jemné motoriky u dětí. Po nalepení textu dětem přečteme, co se jim podařilo sestavit. Lepené texty také doplňujeme o ilustrace ingrediencí nebo pomůcek.

Obrázek 5 - Lepené texty

Obrázek 4 - Lepené texty

ILUSTRACE

Ilustrace ingrediencí a pomůcek vytváří učitel. Na bílý karton malujeme akvarelovými barvami.

Ilustrace dětí – jedná se o kresbu pastelkami, v některých případech kresba vystupuje z papíru – tyto kresby jsou tvořeny na bílý karton pastelkami a následným vystříhnutím a nalepením.

Obrázek 6 - Ilustrace

KOLÁŽE

Koláže jsou tvořeny pomocí obrázků vytvořených dětmi, pokrmy vystříženými z časopisů. Nejdříve vystříhneme daný objekt a následně nalepujeme a dokreslujeme.

Obrázek 7 - Koláže

LEPENÍ FOTOGAFIÍ

Fotografie jsou lepeny barevnými papírovými lepícími páskami. Děti si mohou vybrat barvu a styl lepení.

Obrázek 8 - Lepení fotografií

Úkoly pro diferenciaci náročnosti:

- Pomalejší tempo
- Více prostoru pro větší písmo

Problémové a badatelské úlohy:

- Pokusy a pozorování vlastností materiálu (volba materiálu na základě jejich srovnání),
- Vlastnosti papíru – udržení vody, možnosti použití jiných technik, tvrdost papíru (nutnost tlačit tužkou)
- Výběr vhodného kreslicího náčiní
- Výběr vhodného lepidla

3.6.2 Metodický list – ZPRACOVÁNÍ RECEPTŮ

Název výrobku (námět): ZPRACOVÁNÍ RECEPTŮ

Vzdělávací oblast RVP PV: *Dítě a jeho psychika, Dítě a jeho tělo*

Tematický celek: MOJE PRVNÍ KUCHARKA

Doporučený věk dětí: 4 – 6 (7)

Edukační cíl:

- kognitivní (znalostní): umí pojmenovat ingredience a věci potřebné k vaření (pečení), popsat postup práce, vysvětlit prováděnou činnost
- psychomotorický (dovednostní): procvičují manipulační dovednosti, vyjadřují se v celých souvislých větách, rozhodují o postupu, pozorují postup, navrhnou jiné alternativy receptů a postupů
- afektivní (postojové): uvědomování si vlastních pocitů, uvědomění si vlastnosti materiálů

Vyučovací metody a formy práce:

- Metody: vyprávění, vysvětlování, rozhovor, práce s textem, předvádění, pozorování, práce s obrazem, instruktáž, vytváření dovedností, napodobování, manipulování
- Formy: frontální, skupinová, individuální, projektová výuka

Bezpečnostní a hygienické pokyny:

Dbáme na hygienu rukou při zpracování potravin, dále na čerstvost zpracovávané suroviny.

Zjišťujeme možné alergie u dětí. Přistupujeme individuálně i k možnému náboženskému vyznání.

Zajištění poučení přiměřeného dle věku dětí a zajištění bezpečnosti při použití kuchyňského náčiní – mixéry, nůž, struhadlo, trouba, sporák, ...

Použitý materiál a pomůcky:

kuchyňské náčiní: mísy, mixéry, lžice, nůž, prkénko, struhadlo, formy na pečení, plech na pečení, vařečka, sklenice, ruční odšťavňovač, talíře, váha, pečící papír, trouba, sporák, suroviny použité pro dané recepty, počítač, tiskárna

Motivace:

Vytvoření atmosféry jako v televizním pořadu o vaření, velké přivítání, soutěž o nejrychlejší odpověď, poslech písní o jídle.

K navození atmosféry lze doplnit diskuzi o básničky, písně, pohádky, příběhy, říkadla:

*„Byla jedna babka,
prodávala jabka,
nemohla je prodat,
musela je rozdat.“*
(Opravilová 2011, s. 345)

*Ovoce – Jiří Faltus
„Jabloň je obsypaná jablky,
hrušeň hruškami
třešeň třešněmi.*

*Švestka modřinami
na stopkách“*
(Opravilová 2011, s. 341)

Popis pracovního postupu:

Při zpracování receptů dáváme možnost všem dětem se podílet na přípravě. Všechny děti vidí na vyučujícího i dítě, které pracuje. To zajistíme spojením stolů dohromady a usazením dětí okolo nebo vyčleněním stolu a postavení židliček do půlkruhu.

Celý proces fotografujeme pro další prezentaci.

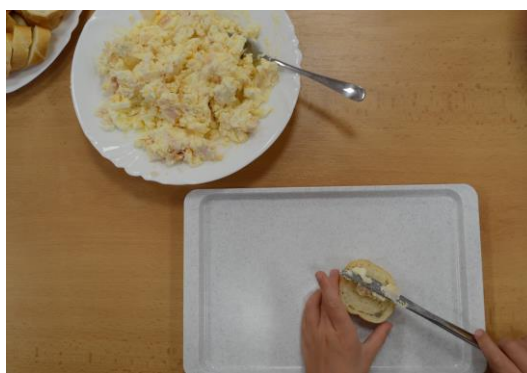
1. Nachystáme si prostory
2. Připravíme si suroviny a kuchyňské náčiní
3. Připravíme si recept
4. Děti požádáme o umytí rukou a přivzeme je ke stolu
5. Sdělíme dětem název receptu
6. Následuje brainstorming – co budeme k receptu potřebovat
7. Ukázka obrázku – hotový pokrm a text receptu
8. Probereme nachystané suroviny a kuchyňské náčiní
9. Poučíme děti o bezpečnosti – přiměřeně věku
10. Zpracování surovin dle postupu
11. Ve chvíli, kdy musíme použít troubu/sporák převádíme děti do kuchyně. Tyto spotřebiče ovládá učitel, který znovu poučí děti o bezpečnosti.
12. Finální verze produktu – předvedeme dětem jejich výtvar a zahájíme ochutnávku/zabalíme dětem kousek domů.

Obrázek 10 - Zpracování receptů

Obrázek 9 - Zpracování receptů

Obrázek 11 - Zpracování receptů

13. Diskuze o tom, jak se nám vaření povedlo, jak nám pokrm chutnal/nechutnal a proč. Tato diskuze může být vedena i den poté, kdy dětem dáváme ochutnávku domů a zjišťujeme, zda rodiče také ochutnali.

Obrázek 12 - Zpracování receptů

14. Tisk fotografií a prezentace

15. Zápis receptu do knihy

Úkoly pro diferenciaci náročnosti:

- Pomalejší tempo
- Namáhavější úkoly svěřujeme starším dětem

Problémové a badatelské úlohy:

- Výběr receptu – jeho časová náročnost
- Výběr receptu – zajímavý/neznámý pro děti

3.6.3 Metodický list – Zpracování alternativních produktů – DORTÍKY

Název výrobku (námět): Zpracování alternativního jídla - DORTÍKY

Vzdělávací oblast RVP PV: Dítě a jeho psychika, Dítě a společnost, Dítě a jeho tělo

Tematický celek: MOJE PRVNÍ KUCHARKA

Doporučený věk dětí: 4 – 6 (7)

Edukační cíl:

- kognitivní (znalostní): umí pojmenovat materiál, se kterým pracují, vybírají potřebné pomůcky, vysvětlují postup práce – co udělám první, co následně
- psychomotorický (dovednostní): procvičení dovedností, navrhovat podobu výrobku, zkontrolovat, vyjádřit vlastními slovy postup práce, demonstrovat postup
- afektivní (postojové): uvědomování si vlastních pocitů

Vyučovací metody a formy práce:

- Metody: vyprávění, vysvětlování, rozhovor, práce s textem, předvádění, pozorování, práce s obrazem, instruktáž, vytváření dovedností, napodobování, manipulování
- Formy: skupinová, individuální, projektová výuka

Bezpečnostní a hygienické pokyny:

Bezpečnost při používání tavící pistole. Bezpečnost práce s nůžkami – přenos nůžek, stříhání netradičního materiálu. Hygiena po použití barev a lepidla.

Použitý materiál a pomůcky:

odpadový materiál: polystyrén, ruličky od alobalu, tavící pistole, lepidlo – tekuté, filc – různé barvy, plst', ozdoby – květinčky, lístečky, ozdoby na nehty, nůžky, kusy látky, jedlá soda

Motivace:

Rozhovor na téma – co si dáme v cukrárně, jaké zajímavé zákusky jsme viděli, jaký bychom si přáli.

Prohlížení fotografií zákusků na internetu.

Omalovánky na téma.

Popis pracovního postupu:

Polystyrénové kousky obarvíme vodovými barvami – hnědou/žlutou (podle barvy těsta).

Je nutné vytvořit několik vrstev barvy - polystyrén je savý.

Obrázek 14 - Dortíky

Obrázek 13 - Dortíky

Ve chvíli, kdy nám schne barva, pustíme se do výroby kremrole.

Ruličku ukrojíme na menší kousek, ten potřeme lepidlem a zabalíme ho do látky.

Následně vyplníme vnitřek ruličky plstí krémové barvy. Obalenou a vycpanou ruličku položíme na plochu a tavící pistolí vyrobíme klikatý pásek, který posypeme jedlou sodou – cukr.

Obrázek 16 - Dortíky

Obrázek 15 - Dortíky

Po zaschnutí barvy na polystyrénu vyrábíme různě veliké dortíky:

Velký dortík – vnitřní nenabarvenou část polystyrénu natřeme lepidlem a poklademe plstí. Na plst' pokládáme barevný čtvereček filcu. Tak postupujeme i u druhé části – nenabarvenou část potřeme lepidlem a pokryjeme plstí. Obě části následně spojíme. Necháme zaschnout.

Po dokonalém zaschnutí lepidel pokryjeme horní část dvěma čtverečky filců – různých barev. V horní části pak tavící pistolí vytvoříme pruhy, které zasypeme ozdobami na nehty – „bonbonky“. Necháme zaschnout.

Malé dortíky – vrchní část pokrýváme různými tvary filců, lepíme tekutým lepidlem. Tavící pistolí pak přikládáme květinové ozdoby.

Obrázek 17 - Dortíky

Obrázek 18 - Dortíky

Úkoly pro diferenciaci náročnosti:

- Předpřipravené tvary pro menší děti

Problémové a badatelské úlohy:

- Práce s tavící pistolí
- Stříhání látkových částí

3.6.4 Metodický list – Zpracování alternativních produktů - ZÁVITKY

Název výrobku (námět): Zpracování alternativního jídla - ZÁVITKY

Vzdělávací oblast RVP PV: *Dítě a svět, Dítě a jeho tělo, Dítě a společnost*

Tematický celek: MOJE PRVNÍ KUCHARKA

Doporučený věk dětí: 4 – 6 (7)

Edukační cíl:

- kognitivní (znalostní): popíše postup práce, dokáže pojmenovat materiál
- psychomotorický (dovednostní): samostatně rozhodují o použitém materiálu a pomůckách, navrhnou postupy a alternativní možnosti
- afektivní (postojové): uvědomování si vlastních postojů, dokáže řešit problémové situace

Vyučovací metody a formy práce:

- Metody: vyprávění, vysvětlování, rozhovor, práce s textem, předvádění, pozorování, práce s obrazem, instruktáž, vytváření dovedností, napodobování, manipulování
- Formy: skupinová, individuální, projektová výuka

Bezpečnostní a hygienické pokyny:

Bezpečnost práce s nůžkami – přenos nůžek, stříhání netradičního materiálu.

Použitý materiál a pomůcky:

přírodní materiál – větvičky, sušené lístečky, sušené květiny, neuvařená rýže, neuvařené těstoviny, plyšové kuličky, chlupaté drátky, potravinová folie, lýko, krabička na uložení

Motivace:

Diskuze na téma – netradiční jídlo, prohlížení encyklopedií, zeměpisné zařazení jídla.

Poslech místní hudby k vyrábění.

Prohlížení fotografií tohoto typu jídla na internetu.

Popis pracovního postupu:

Folii si ustrihneme na menší obdélníček.

Obrázek 19 - Závitky

Postupně přidáváme různé „suroviny“ – dle fantazie dětí.

Obrázek 20 - Závitky

Folii přeložíme do poloviny a zahneme rohy, nakonec motáme. Závitek je uzavřený.
Uložíme do krabičky.

Obrázek 21 - Závitky

Úkoly pro diferenciaci náročnosti:

- Úkol zvládnou všechny věkové skupiny

Problémové a badatelské úlohy:

- Příliš mnoho surovin v jednom závitku
- Trhání folie

3.6.1 Metodický list – Zpracování alternativních produktů - TĚSTOVINY

Název výrobku (námět): Zpracování alternativního jídla - TĚSTOVINY

Vzdělávací oblast RVP PV: *Dítě a jeho psychika, Dítě a jeho tělo*

Tematický celek: MOJE PRVNÍ KUCHARKA

Doporučený věk dětí: 4 – 6 (7)

Edukační cíl:

- kognitivní (znalostní): pojmenovat materiál, reprodukovat postup, vysvětlit důvody použití daných materiálů a pomůcek
- psychomotorický (dovednostní): koordinace ruky a oka, odhadovat, vyjadřují vlastními slovy postup, používají celé souvislé věty
- afektivní (postojové): umět požádat o pomoc, poradit ostatním, uvědomění si vlastnosti materiálů

Vyučovací metody a formy práce:

- Metody: vyprávění, vysvětlování, rozhovor, práce s textem, předvádění, pozorování, práce s obrazem, instruktáž, vytváření dovedností, napodobování, manipulování
- Formy: skupinová, individuální, projektová výuka

Bezpečnostní a hygienické pokyny:

Dodržování bezpečnostních zásad při použití lisu na česnek. Hygienické zásady po použití keramické hlíny – umývání rukou.

Použitý materiál a pomůcky:

přírodní materiál: sušené lístečky, sušené květiny, svíčka, lis na česnek, plyšové kuličky, keramická hlína schnoucí na vzduchu, pečící papír, krabička na uložení

Motivace:

*„Mít k večeři špagety,
to je něco pro děti!
Zmizí slušné vychování,
na talíři hned nic není.*

*Cpou se jako nezavření,
překážkou nic pro ně není.
Pusu vnoří do talíře,
Nudle mizí v černé díře.*

*Mňam, no to je dobrota!
Chválí kluci, děvčata.
No a když jsou s kečupem
– kečup je až za uchem.“
(Imprimis©2016)*

Popis pracovního postupu:

Malé kousky hlíny vkládáme do lisu na česnek a vytlačujeme tenké proužky, které pokládáme na pečicí papír. Necháme schnout. Doporučuji nechat vyschnout i dva dny.

Těstoviny vkládáme do misky, kde je smícháme s různými kousky materiálu dle fantazie dětí: plyšové kuličky – masové kuličky, nasekaná svíčka – sýr, sušené lístečky – bazalka. Opatrně promícháme a vložíme do krabičky.

Obrázek 23 - Těstoviny

Obrázek 22 - Těstoviny

Úkoly pro diferenciaci náročnosti:

- Místo lisování lze s menšími dětmi válet těstoviny po stole – vytvářet hady

Problémové a badatelské úlohy:

- Křehkost keramické hlíny – nutné opatrné zacházení při manipulaci

3.6.2 Metodický list – Zpracování alternativních produktů - KOLÁČE

Název výrobku (námět): Zpracování alternativního jídla - KOLÁČE

Vzdělávací oblast RVP PV: *Dítě a jeho psychika, Dítě a jeho tělo, Dítě a společnost*

Tematický celek: MOJE PRVNÍ KUCHARKA

Doporučený věk dětí: 4 – 6 (7)

Edukační cíl:

- kognitivní (znalostní): přiřadit obrázky, reprodukovat postup, vybrat vhodný materiál a pomůcky, určit, vysvětlit postup práce
- psychomotorický (dovednostní): dokáží formulovat postup, dokáží opravit chybu
- afektivní (postojové): uvědomění si vlastních postojů

Vyučovací metody a formy práce:

- Metody: vyprávění, vysvětlování, rozhovor, práce s textem, předvádění, pozorování, práce s obrazem, instruktáž, vytváření dovedností, napodobování, manipulování
- Formy: skupinová, individuální, projektová výuka

Bezpečnostní a hygienické pokyny:

Hygienické zásady po použití lepidla a klovatiny – umývání rukou.

Použitý materiál a pomůcky:

karton nastříhaný na kolečka, vodové barvy, klovatina, lepidlo, štětce, voda, mák, oříšky, vlna, plyšová kulička, sypaný čaj, nůžky

Motivace:

Ochutnávka koláčků z místní jídelny. Jaké máme nejraději.

Co znamená, když se řekne: „Bez práce nejsou koláče.“

Popis pracovního postupu:

Vystřížená kolečka potřeme z obou stran hnědou barvou.

Obrázek 24 - Koláčky

Na jedné straně – ještě za mokra nanese se na okraje klovatinu – to způsobí praskání a zapouštění barvy.

Obrázek 25 - Koláčky

Po zaschnutí nanese se doprostřed koláče lepidlo.

Obrázek 26 - Koláčky

Zasypáváme surovinami:

Obrázek 28 - Koláčky

Obrázek 27 - Koláčky

Obrázek 29 - Koláčky

Obrázek 30 - Koláčky

mákem – makový koláček, semínky – oříškový koláček, sypaným čajem – povídkový koláček. Je možné použít vlnu – tvarohový koláček – tou vytvoříme spirálu zevnitř ven a doprostřed vložíme červenou plyšovou kuličku jako třešeň.

Obrázek 31 - Koláčky

Úkoly pro diferenciaci náročnosti:

- Pomoc při použití klovatiny

Problémové a badatelské úlohy:

- Udržení materiálu na kartonu – vhodně zvolené lepidlo

3.6.3 Metodický list – Zpracování alternativních produktů – NÁKUPNÍ TAŠKA

Název výrobku (námet): NÁKUPNÍ TAŠKA

Vzdělávací oblast RVP ZV: *Dítě a jeho psychika, Dítě a jeho tělo, Dítě a ten druhý*

Tematický celek: MOJE PRVNÍ KUCHARKA

Doporučený věk dětí: 4 – 6 (7)

Edukační cíl:

- kognitivní (znalostní): dokáže doplnit postup práce, napsat podle předlohy krátký text, pojmenovat potřebný materiál, popsat výrobek
- psychomotorický (dovednostní): dítě vytváří na základě pozorování a vlastní vize výrobek, koordinuje oči a ruce, obratnost při práci s předměty
- afektivní (postojové): dítě se učí požádat o pomoc, poradí ostatním, uvědomuje si vlastnosti používaných materiálů

Vyučovací metody a formy práce:

- Metody: vyprávění, vysvětlování, rozhovor, práce s textem, předvádění, pozorování, práce s obrazem, instruktáž, vytváření dovedností, napodobování, manipulování
- Formy: skupinová, individuální, projektová výuka

Bezpečnostní a hygienické pokyny:

Dodržujeme hygienické návyky při použití fixů.

Použitý materiál a pomůcky:

plátěná taška, fixy na textil, karton proti prosáknutí

Motivace:

Chceme-li vařit, musíme si nakoupit suroviny (pokud je nemáme ze zahrádky). Nákup musíme v něčem přinést. Vedeme rozhovor na toto téma a podněcujeme v dětech zájem o ochranu životního prostředí a využití plátěných tašek místo plastových.

Popis pracovního postupu:

Plátěnou tašku vyložíme kartonem. Poprosíme několik předškoláků o účast na úkolu. Předepíšeme dětem slovo, které mají napsat, a přečteme. Následně píšeme slovo po písmenech.

Tašku doplníme kresbou do volného místa.

Obrázek 32 - Taška

Úkoly pro diferenciaci náročnosti:

- Úkol svěřujeme starším dětem

Problémové a badatelské úlohy:

- Vlnění látky při kresbě a psaní
- Prosakování látky

3.6.4 Metodický list – Zpracování alternativních produktů - ZÁSTĚRKY

Název výrobku (námět): ZÁSTĚRKY

Vzdělávací oblast RVP ZV: *Dítě a jeho psychika, Dítě a jeho tělo, Dítě a ten druhý*

Tematický celek: MOJE PRVNÍ KUCHARKA

Doporučený věk dětí: 4 – 6 (7)

Edukační cíl:

- kognitivní (znalostní): doplnit postup práce, napsat podle předlohy krátký text, pojmenovat potřebný materiál, popsat výrobek
- psychomotorický (dovednostní): dítě vytváří na základě pozorování a vlastní vize výrobek, koordinuje oči a ruce, obratnost při práci s předměty
- afektivní (postojové): dítě se učí požádat o pomoc, poradí ostatním, uvědomuje si vlastnosti používaných materiálů

Vyučovací metody a formy práce:

- Metody: vyprávění, vysvětlování, rozhovor, práce s textem, předvádění, pozorování, práce s obrazem, instruktáž, vytváření dovedností, napodobování, manipulování
- Formy: skupinová, individuální, projektová výuka

Bezpečnostní a hygienické pokyny:

Dodržujeme hygienické návyky při použití fixů.

Použitý materiál a pomůcky:

2x ušité zástěrky, fixy na textil

Motivace:

Rozhovor na téma vaření, co dělat, abychom se neušpinili.

Vysvětlení, odkud máme zástěrky: dětem vysvětlíme, že jsou na světě nemocní lidé, kteří nemohou pracovat, jak by si přáli. Vznikají speciální dílny, ve kterých tito lidé mohou pracovat, vyrábět pěkné a užitečné věci, cítí se tak potřební.

Popis pracovního postupu:

Děti rozdělíme na dvě skupiny – kluky a holky. Předškoláci dle předlohy píší slovo „holčičky,“ „kluci.“ Jednotlivci chodí k zástěrkám a vytváří na ně malý obrázek. Následně zástěrky používáme při vaření

Obrázek 33 - Zástěrky

Obrázek 34 - Zástěrky

Obrázek 35 - Zástěrky

Úkoly pro diferenciaci náročnosti:

- Úkol je vhodný pro všechny věkové kategorie

Problémové a badatelské úlohy:

- Vlnění látky při kresbě a psaní
- Prosakování látky
- Malý prostor na větší obrázky
- Ovlivňování se navzájem – kopírování obrázků

4 ZÁVĚR

Tato bakalářská práce byla zaměřena na projektové vyučování v mateřské škole.

Teoretická část práce byla zaměřena tak, aby bylo možné prokázat orientaci v dané problematice. Záměrem bylo objasnit základní pojmy. Věnuje se tématům projekt, vyučování, projektové vyučování, přínosy projektového vyučování, možnosti spolupráce s rodiči a jinými subjekty během tohoto vyučování, jeho prezentace. Další část teoretické práce se věnovala rozvoji dítěte v předškolním vzdělávání a to zejména z hlediska rámcového vzdělávacího programu, humanizace ve vzdělávání, ale také v oblasti grafomotoriky, předčtenářské gramotnosti.

Praktická část je výsledkem nastudovaných pojmů a jejich praktického využití ve výuce. Subjektivní pocity během začátků se mísily – na jedné straně radost ze zájmu a nadšení dětí, a na druhé straně obavy a pochybnosti ve dnech, kdy byly děti netrpělivé a bylo jich mnoho, obavy, zda náročnost projektu není příliš vysoká. Projekt Moje první kuchařka se pro nás stal smysluplný a přinesl nám mnoho pozitivního.

Díky mé práci v mateřské škole, zázemí a vedení jsem měla absolutně volné pole působnosti a práci jsem měla možnost s dětmi tvořit bez jakýkoliv překážek. Je však faktem, že projekt byl časově velice náročný.

Děti si osvojily nové návyky, vědomosti, schopnosti. Nyní dokáží vytvořit vlastní postup, používat nové nástroje pro práci. Učily se mít radost z práce, ale také pozitivně ohodnotit výsledek a prezentovat ho. Mezi dětmi se vytvořilo silné pouto, naučily se povzbuzovat své kamarády a věřit ve své i jejich schopnosti. Získaly dovednost přijmout svou chybu, dokáží ji nyní konstruktivně řešit a napravit. Nemají strach experimentovat a zkoumat vlastnosti neznámých materiálů. Lze konstatovat, že cíl byl úspěšně splněn.

Co mi projektové vyučování přináší do budoucna? Byla mi nabídnuta možnost pokračovat, ale již formou kroužku pro vybranou skupinu dětí, to ve mě vzbuzuje dojem, že i pro vedení školy měl tento projekt smysl a byl shledán úspěšným.

ANOTACE

Jméno a příjmení, titul	Hana Hladíková, DiS.
Název fakulty a katedry	Pedagogická fakulta, Katedra technické a informační výuky
Název bakalářské práce	Tvorba dětské kuchařky v projektovém vyučování v mateřské škole
Souhrn práce	Počet stran: 67
	Počet znaků bez mezer: 62 828
	Počet znaků s mezerami: 73 180
	Počet titulů použité literatury: 20
Klíčová slova	humanizace ve vzdělávání, projekt, projektové vyučování, přínos mateřské školy, příprava na čtení, příprava na psaní, Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, rozvoj dítěte, rozvoj kompetencí, vyučování

Práce se zabývá projektovým vyučováním v mateřské škole. V první části se práce věnuje teoretické stránce projektového vyučování a s ním souvisejícími pojmy jako je humanizace ve vzdělávání, rozvoj dítěte v mateřské škole a jeho přípravě k nástupu do prvního ročníku základní školy. V druhé části je práce zaměřená na praktické využití teoretických poznatků. Tedy zařazení projektového vyučování do samotné praxe v mateřské škole s projektem *Moje první kuchařka, kdy děti vaří, tvoří vlastní knihu a alternativní výrobky spojené s jídlem a stravováním*.

ABSTRACT

Name and Surname, Degree	Hana Hladíková, DiS.
Name of faculty and departmet	Faculty of Education, Department of Technical Education and Information Technology
Name of bachelor theasis	Creation of a Children's Cookbook in a Project Class in Kindergarten
Summary	Number of pages: 67
	Number of characters without spaces: 62 828
	Number of charaters with spaces: 73 180
	Number of references: 20
Keywords	humanization in education, project, project teaching, the benefits of a kindergarten, reading preparation, writing preparation, Framework Education Program, child development, competence development, teaching

The Bachelor thesis deals with project teaching in the kindergarten. The first part deals with theoretical aspects of project teaching and related concepts such as humanization in education, child's development in the kindergarten and its preparation for taking up the first-year primary school. The second part is focused on practical use of theoretical knowledge. It means using project teaching in the kindergarten. Project My First Cookbook includes creating book, alternative products but also cooking in the kindergarten.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literatura

BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. *Diagnostika dítěte předškolního věku*. 2. vyd. Brno: Edika, 2015. ISBN 978-80-266-0658-1.

FASNEROVÁ, Martina. *Prvopočáteční čtení a psaní*. 1. vyd. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-271-0289-1.

FICHNOVÁ, Katarína a Eva SZOBIOVÁ. *Rozvoj tvořivosti a klíčových kompetencí dětí: náměty k RVP pro předškolní vzdělávání*. 2. vyd. Překlad Hana Vaňková. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0195-3.

HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. 2. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-628-5.

KANTOROVÁ, Jana a kol. *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky I*. Olomouc: Hanex, 2008. ISBN 978-80-7409-024-0.

KANTOROVÁ, Jana a kol. *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky II*. 1. vyd. Olomouc: Hanex, 2010. ISBN 978-80-7409-030-1.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Tabulky rozvoje dítěte*. Brno: MC nakladatelství, 2002.

MAŇÁK, Josef a Vlastimil ŠVEC. *Výukové metody*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY ČR. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: MŠMT, 2018.

OPRAVILOVÁ Eva a Vladimíra GEBHARTOVÁ. *Rok v mateřské škole*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-703-9.

PRÁŠILOVÁ, Michaela. *Projektování v mateřské škole*. Olomouc: Hanex, 2004. ISBN 80-85783-44-4.

PRŮCHA, Jan a Soňa KOŤÁTKOVÁ. *Předškolní pedagogika*. 1. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0495-4.

PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 4. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 3. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7367-047-X

PRŮCHA, Jan. *Přehled pedagogiky*. 3. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-7367-567-7.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Humanizace vzdělávání jako soudobý pedagogický problém*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1993. ISBN 80-7044-063-5.

SKALKOVÁ, Jarmila. *Obecná didaktika*. 2. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1821-7.

ŠIMÍČKOVÁ ČÍŽKOVÁ, Jitka a kol. *Přehled vývojové psychologie*. Olomouc, 2003. ISBN 80-244-0629-2.

ŠMELOVÁ, Eva a PRÁŠILOVÁ, Michaela a kol. *Didaktika předškolního vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1302-4.

TOMKOVÁ, Anna, KAŠOVÁ, Jitka, DVOŘÁKOVÁ, Markéta. *Učíme v projektech*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-527-1.

VOHLÍKOVÁ, Irena a kol. *Scrapbooking papír s příběhem*. Brno: Zoner press, 2014. ISBN 978-80-7413-286-5.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Internetové zdroje

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. [online]. In: www.msmt.cz. [cit. 1. 2. 2019]. Dostupný z <http://www.msmt.cz>

Metodický portál ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. [online]. In: <https://rvp.cz>. [cit. 1. 2. 2019]. Dostupný z <https://rvp.cz/informace/archiv/aktuality/portal-zdroj-informaci>

Projekt [online]. In https://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana. [cit. 3. 1. 2019]. Dostupný z <https://cs.wikipedia.org/wiki/Projekt>

VYSOKÁ, Dagmar. *Špagety k večeři* [online]. In <https://www.detskestranky.cz/>. Praha: Imprimis, 5. 8. 2008. [cit. 10. 1. 2019]. Dostupný z <https://www.detskestranky.cz/spagety-k-veceri/>

Zdroj obrázků

Archív autora práce